

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO. Via G. Lazzaroni 10.

IZKLUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE v Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 11. avgusta 1942-XX

Cena posamezni številki lir 0'60

Trgovine na dan Vnebovzetja

dne 15. avgusta bodo po naredbi Vis. komisariata z dne 19. septembra 1941-XIX ves dan zaprte.

Tatvina na škodo trgovcev s tekstilnimi izdelki

Z okrožnico št. VIII. No. 30/160-1942. z dne 18. maja 1942. je Visoki komisariat določil postopek, po katerem se imajo ravnati proizvajalci in izdelovalci konfekcije, ki prodajajo občinstvu, ter trgovci na debelo in na drobno, če so postali žrtve tatvin, izgub ali razdejavanja racioniranega manufakturnega blaga, v svrhu morebitne dopolnitve točk in odpisa blaga, ki je bilo ukraden ali uničeno.

Zato se odreja, da so razen v primeru, ki ga predvideva prvi odstavek gori navedene okrožnice, tvrdke upravičene do dopolnitve točk tedaj, če je bil tat izsleden, ovaden in pravomočno obsojen.

V tem primeru je postopek za doseg dopolnitve točk ta, da se vpošlje tozadevna prošnja Pokrajinskemu korporacijskemu svetu in se ji priloži izjava sodne oblasti, ki izpričuje, da je bil tat obsojen, z navedbo količine in kakovosti ukradenega blaga ter z navedbo, če je bilo blago vrnjeno ali ne, in v poslednjem primeru, koliko blaga ni bilo vrnjeno in koliko znašajo točke.

O prehrani italijanskega prebivalstva

navaja Mario Missiroli v svoji knjigi »Kaj dolguje Italija Mussoliniju?« med drugim naslednje:

Do prve svetovne vojne je vsebovala preprosta dnevna hrana italijanskega prebivalca povprečno 2255 kalorij, od l. 1929. do l. 1936. pa se je dvignila na 3506 kalorij, kar presega za 206 kalorij teoretično dnevno potrebo, ki jo je ugotovil biolog prof. Battazzi. Od prvih povojnih let do l. 1937. se je potrošnja svežega sadja dvignila od 4 na 12 milijonov metrskih stotov, potrošnja svežega grozdja pa od 2,5 na 5 milijonov metrskih stotov. Od l. 1930. do 1938. so se takole zvišale povprečne letne količine naslednjih živil za vsakega prebivalca: riža od 6,6 na 7,5 kg, vina od 109 na 126 litrov, svežih rib od 1,9 na 4,3 kg, sira od 4,6 na 5,2 kg, mleka od 24,6 na 34,6 litra.

Hrvatske železnice

Od bivše Jugoslavije je prevzela Hrvatska 38,5% normalnih železniških prog, 45% lokomotiv ter 38% vagonovskega parka. Skupna dolžina hrvaških železniških prog je 5060,1 km, od tega pa pride na normalne proge 2760,3 km, na ozkotirne 1199,4 km, na prehodne in pomožne proge pa 1100 km. K temu je treba prišteti še okrog 550 km ozkotirnih privatnih prog. Hrvatski vagonski park šteje 994 osebnih vagonov, 5190 zaprtih in 8872 odprtih tovornih vagonov. Na normalnih progah je v prometu nad 700 starih in 200 novih lokomotiv, ki jih je izdelala tvornica v Brodu.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

kos 63, z datumom 8. avgusta, je objavil: Odločbo Vis. komisariata o odobritvi pravil Združenja industrijev in obrtnikov Ljubljanske pokrajine ter zadevna pravila.

Dr. Köstl Janko:

Zboljšanje pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščencev

V poslednjih sedmih mesecih je doživelo pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev v Ljubljanski pokrajini dvoje zakonskih ukrepov, ki v stvarnem pogledu znatno zboljšujeta sistem tega zavarovanja in višino zakonskih dajatev, ki pa tudi zvišujeta in spreminjata sistem prispevkov za kritje.

Prva sprememba (skrajšano novela I.) je bila izvedena z naredbo Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino z dne 15. XI. 1941. št. 153, »Službeni list« z dne 19. XI. 1941., druga sprememba (skrajšano novela II.) pa z naredbo Visokega komisariata z dne 16. VII. 1942. št. 150, »Službeni list« z dne 25. VII. 1942.

Naslednji sestavek naj pokaže kratek sistematičen pregled o vseh spremembah, ki jih prinašata obe noveli. Te spremembe delimo v tri skupine. V prvi skupini so one spremembe, ki značijo zboljšanje zavarovalnega sistema in dajatev v korist zavarovancev; v drugi skupini so zbrane one spremembe, ki se tičejo finančnega kritja, a v tretji skupini pa ostale spremembe, ki so bolj tehnične značaja. Nekatero spremembo so trajne, ostale pa le začasne in namenjene le za dobo trajanja te vojne.

1. Znižanje starostne meje

Iz prve skupine sprememb, ki pomenijo zboljšanje zavarovalnega sistema in zakonskih dajatev, je treba pred vsem omeniti znižanje starostne meje za pridobitev invalidske rente brez zdravniške preiskave, če je invalidnost podana ali ne. Novela II. v prvem členu znižuje to starostno mejo od 65. leta starosti (brez razlike v spolu) za moške na 60 let, za ženske na 55 let. To je znatno in trajno zboljšanje zavarovalnega sistema, za kar so se nameščenci že dolga leta borili.

Starostna meja za pridobitev starostne rente iz § 13. zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev (p. z.) velja še dalje nespremenjena, vendar je njena postavitev skoraj brez vsake praktične vrednosti, ker sta sedaj tudi invalidska in starostna renta do 35 let zavarovanja popolnoma enaki.

2. Pokojninski normale

ki ga spreminja novela II., je doživel dvoje korektur v korist zavarovancev. V tej zvezi je treba opozoriti, da se rente odmerjajo po normalu, ki je določen s pravilnikom o draginjskih dokladah, ki je znatno boljši od normala, določenega v p. z. in ki daje po 10 letih zavarovanja rento v iznosu 40% od letnih zavarovanih prejemkov, za vsako nadaljnje leto zavarovanja pa še po 2%. Novela I. v čl. 5. prinaša prvo zboljšanje tega normala v tem smislu, da zvišuje odstotek rente od odmerne osnove po 5 letih zavarovanja v razredih od VI. do XIV. na 30%, dočim je preje znašal le od 25% do 28%. Novela II. je to korekturo obnovila. Drugo zboljšanje tega normala za invalidske rente prinaša novela II. z določbo čl. 4. Doslej je bila

starostna renta na podlagi vsake dobe zavarovanja za 10% višja od ustrežajoče invalidske rente, dočim se je invalidska renta odmerjala vedno le po normalu brez kakkega pribitka. Odslej se invalidske in starostne rente po 35 letih zavarovanja in več enako zvišajo za 1/3 svojega zneska preko navedenega pokojninskega normala.

3. Minimalne rente

Novela I. je zvišala minimalno rento za invalidske in starostne rentnike proti prejšnjemu stanju za 152%, za vdove in otroke pa za 216%. Sedanja minimalna renta znaša torej za invalide L. 250.—, za starostne rentnike L. 275.—, za vdove in za dvojne sirote po lir 180.— na mesec. To stanje je novela II. obdržala nespremenjeno. Ta določba znatno zboljšuje materialno stanje onih rentnikov, ki so bili zavarovani v najnižjih razredih.

4. Zvišanje odmerne osnove za rento

Invalidska renta, iz katere se izvajajo vse ostale rente, se odmerja na podlagi letnih zavarovanih prejemkov, kateri se ne smejo zamenjati z dejanskimi službenimi prejemki. Dejanski prejemki služijo le za določitev plačnega razreda in prispevka. Zavarovanci, ki so uvrščeni v določeni plačni razred, so enotno zavarovani za iste zavarovane prejemke. Po noveli II. spadajo n. pr. vsi zavarovanci, ki imajo letno plačo od L. 13.001.— do L. 16.200.—, v VI. plačni razred in so vsi zavarovani za letni znesek L. 15.000.—.

Cilj vsakega pokojninskega zavarovanja je, da se zavarovani prejemki čim bolj približujejo dejanskim službenim prejemkom, da ni prevelike razlike med zaslužkom iz službovanja in kasneje med rento.

Obe noveli prinašata v tem pogledu dvoje zboljšanj:

a) Pred uveljavljenjem novele I. so bili zavarovani prejemki povprečno nižji od dejanskih za 17% do 26%, le v prvih 4 plačnih razredih so bili zavarovani prejemki v sredini med spodnjo in zgornjo mejo dejanskih prejemkov v posameznem plačnem razredu.

Z novelo I. so bili zavarovani službeni prejemki zvišani tako, da so tvorili matematično sredino med spodnjo in zgornjo mejo dejanskih prejemkov v vsakem plačnem razredu. To pomeni, da je bila spodnja polovica dejanskih plač zavarovana za polne dejanske prejemke in tudi več, in sicer povprečno od 108% do 100%, druga, zgornja polovica plač pa od 100% do 92%. V najslabšem primeru so bili zavarovani prejemki za 8% nižji od dejanskih.

Novela II. pa je prinesla ponovno zboljšanje razmerja zavarovanih prejemkov do dejanskih prejemkov. Sedanja ureditev plačnih razredov daje približno dvema tretjinama dejanskih plač v vsakem posameznem plačnem razredu polno zavarovanje in več, le zgornja tretjina dejanskih plač je nekoliko nižje zavarovana. Drugo zboljšanje te odmerne

osnove se tiče najvišjih zavarovanih prejemkov in prihaja v korist nameščencem z višjimi plačami. Novela I. je najprej zvišala maksimalno mejo zavarovanih prejemkov od L. 15.960.— na L. 18.000 letno (za 12%), novela II. pa na L. 27.000 letno (za 69%) proti stanju pred uveljavljenjem novele I.

Naslednji primer nazorno pred očuje pomen zboljšanja te odmerne osnove. Nameščenelec z lir 6.200.— letne plače je bil pred uveljavljenjem novele I. zavarovan le za 88%, po noveli I. za 106%, po noveli II. za 97% od svojih dejanskih prejemkov; zavarovanec z

letno plačo L. 12.000.— za 76%, potem za 95%, sedaj za 100%; zavarovanelec z letno plačo L. 18.000 za 75%, potem za 100% in sedaj za 100%; nameščenelec z letno plačo L. 24.000.— za 66%, potem za 75%, sedaj za 100%; nameščenelec z letno plačo L. 30.000.— za 53%, potem za 60%, sedaj za 90%; nameščenelec z letno plačo L. 40.000.— za 33%, potem za 40% in sedaj za 68%.

To zvišanje odmerne osnove (letnih zavarovanih prejemkov) zvišuje avtomatično tudi rente, in sicer za toliko odstotkov, za kolikor odstotkov so bili zvišani zavarovani prejemki. Primer: zavarovanelec s povprečno letno dejansko plačo L. 12.000.— prejme po 10 letih zavarovanja rento v iznosu 40% od letnih zavarovanih prejemkov, torej bi prejel pred novelo 1941. L. 3.648.—, po noveli I. L. 4.560.—, po noveli II. pa lir 4.800.— letne rente.

(Konec prihodnjic)

Produkcija žvepla v Italiji

Za USA je Italija največji svetovni producent žvepla. Sicilija ima največja ležišča žvepla, vsega skupaj pa je v Italiji v obratu 106 žvepljenih rudnikov, v katerih je nad 20.000 delavcev. V mirni dobi je Italija izvažala velike količine žvepla v razne evropske dežele ter v Afriko, Indijo in celo v Novo Zelandijo. Zdaj v vojni gre ves izvoz v Nemčijo.

Industrija žvepla spada med najstarejše panoge italijanskega rudarstva. Na italijanskem ozemlju so pridobivali žveplo že Feničani in stari Grki. Rimljani so uporabljali žveplo kot kurivo in zdravilo. Že v 16. stoletju so bili v južni Italiji manjši žvepleni rudniki, pridobivanje žvepla pa je začelo močno napredovati l. 1618., ko je Italijan Angelo Sala iznašel proizvodnjo žveplene kisline. Sicilijanski žvepleni rudniki so bili v živahnem obratu že v začetku 19. stoletja, v velikem meri pa so jih izkoriščali francoski in angleški podjetniki.

Leta 1900. je znašala italijanska proizvodnja žvepla 9 desetih sve-

lovne proizvodnje, bila je pa po veliki večini v angleških rokah. Sicilijanska ležišča žvepla je izkoriščala družba Anglo Sivilian Sulphur Company, ki je rudnike opustila potem, ko so se v Ameriki uveljavile nove metode pridobivanja žvepla in se je žveplo v Ameriki tako pocenilo, da podjetja v Italiji niso mogla konkurirati.

Italijanska žveplena industrija pa je v zvezi z drugimi industrijskimi panogami vztrajala v borbi in tekmi, pridobivanje žvepla se je preuredilo in polagoma so bila spet osvojena izgubljena tržišča. Pred dvajsetimi leti se je začela za žvepleno industrijo Italije nova uspešna doba. Država je vzpodbujala in krepko podprla privatno podjetnost in iniciativo, l. 1933. je začel poslovati urad za prodajo italijanskega žvepla, l. 1940. pa je bila ustanovljena družba **Ente Zolfi Italiani**, ki kontrolira vso italijansko proizvodnjo žvepla. Mala podjetja so se združila, obrati so se reorganizirali in izpopolnili, družba pa je prevzela tudi razdelitev in prodajo proizvodnje doma in v inozemstvu.

Pridelovanje soje v Evropi

Soja je važna maščobna rastlina — stročnica, ki vsebuje blizu 21% maščobe in nad 37% beljakovine, dočim ima fižol 1,6% maščobe in 2,4% beljakovine. Soje je pa več vrst, kultivirana je bila najprej v Aziji in Afriki, odkoder se je razširila tudi na druge kontinente. V prehrani prebivalstva Vzhodne Azije ima soja vlogo mesa in znaša njena letna potrošnja 7 do 8 milijonov ton. V zadnjih desetih letih se je pridelovanje soje v Severni Ameriki tako močno razvijalo, da je prišla Severna Amerika pri svetovnem pridelovanju soje že na tretje mesto. L. 1939. je znašal pridelek soje na Kitajskem 3,8, v Severni Ameriki pa 2,5 milijona ton. Na Kitajskem in Japonskem delajo iz soje raznovrstne masne omake, v Ameriki pa pridobivajo iz soje tudi jedilno olje. Soja je izredno izdatno hranilo, ker je do 90% prebavljiva in ker so tudi masne sojine tropine odlična živalska krma.

V Evropi se je soja najprej udomačila v Franciji in Angliji, potem pa v Nemčiji, odkoder je bila prenesena v južnovzhodne dežele. V vojni dobi je pridelovanje soje še posebno važno. V Franciji so letos za povečanje pridelovanja soje razpisane iste premije kakor za povečanje pridelka pšenice. Romunija, ki je že leta 1940. pridelala okrog 100.000 ton soje, je letos zvišala nagrade za povečanje nasadov in hektarskega pridelka soje. Poleg tega so vsa zemljišča, ki so jih letos prvič uporabili za nasade soje in bombaža, oproščena vseh davkov.

Na Madžarskem se tudi močno uveljavlja pridelovanje oljnih rastlin. Za letos je vlada določila naslednje odkupne cene za meterski stot: soja 52 do 80, repica ali ogrščica 45 do 68, laneno seme 60 do 75, seme od sončnic 25 do 50 pengő.

Iz italijanskega gospodarstva

Letna produkcija mleka znaša zdaj okrog 68 milijonov hektolitrov, pred desetimi leti pa je bilo letno povprečje 54 do 55 milijonov hektolitrov. Strokovnjaki menijo, da bi se pridobivanje mleka znatno povečalo, če bi v Italiji redili tudi krave nizozemske pasme, ki so odlične mlekarice.

Važen izum italijanske tekstilne industrije je izdelovanje kopalnih oblek za plažo iz slamnatih pletenin, ki se na poseben način omehčajo ter napravijo odporne proti vodi. Kopalne obleke se izdelujejo tudi iz celofana.

Največja italijanska tovarna konserv »Cirio« (Società Generale delle Conserve Alimentari) v Rimu je preuredila svoje obrate in svojo prodajno organizacijo. Družba je lani prevzela večino delnic mlečne centrale v Napoliju, močno pa je udeležena tudi pri »Soc. Generale Agricola Immobiliare per il Mezzogiorno«, ki ima velike sadovnjake v Sessa Aurunca. Družba »Cirio« je prej izdelovala predvsem mesne ekstrakte.

Po zaslugi direkcije za tujski promet pri ministrstvu za ljudsko kulturo so bili ob albanski obali, v albanskih planinah in kopališčih obnovljeni številni hoteli, obratovati pa je začelo tudi 8 novih modernih hotelskih podjetij. Tako postaja Albanija pomembna tujsko-prometna dežela.

Dodatni italijansko-slovaški trgovinski sporazum je bil nedavno podpisan v Bratislavi. Določeni so bili blagovni kontingenti za drugo polletje 1942, ter cene izvoznega blaga. Italija bo dobavljala Slovaški predvsem celulozno volno, kemikalije in zdravila, Slovaška pa Italiji špirit, les in celulozo.

Madžarska tvornica železa, jekla in strojev je zaradi prodaje svojih izdelkov v Italiji ustanovila v Milanu družbo »Magyarica«, pri kateri je udeležena milanska tvrdka Paravicini & Pirovano. Nova družba bo skrbela za uveljavljanje madžarskih izdelkov na italijanskem trgu.

Deseta mednarodna razstava filmske umetnosti bo odprta 30. avgusta v Benetkah. K sodelovanju so bili povabljeni predstavniki filmske industrije osemnajstih narodov in držav. Filmji bodo predvajani v izvirnem jeziku ter ocenjeni z raznimi nagradami.

Na pristanišča v Fiumi in Bacaru ter na skladišča Sussa so bile razširjene vse stare davčne koncesije, uprava pristanišč in skladišč pa je bila poverjena družbi Magazzini Generali Fiume.

Najvišji rudnik Evrope je pod vrhom Monteneve nad Bolzanom. V tem rudniku je bil te dni odprt nov oddelek za pridobivanje svinca in cinka. Pri tej priliki je predsednik Italijanske družbe za rude in kovine razdelil nagrade tehnikom in delavcem, ki so se odlikovali pri ureditvi novega obrata.

Prvi ciklotaksi se je pojavil te dni na rimskih ulicah. Pogon je na električni motor, ki črpa energijo iz akumulatorjev, akumulatorji pa se polnijo s pomočjo dinam. Uporablja se lahko tudi nožni pogon. V kratkem bo v prometu okrog 50 ciklotaksijev.

HAHN & KOLB

in Acc.

MILANO

Piazza Duca d'Aosta 12

Telef. 266-422 Teleg. ANKOLB

TORN AUTOMATICI »INDEX«

Avtomatične stružnice »Index«

Passaggio barra fino a 60 mm

palična odprtina do 60 mm

MACCHINE UTENSILI

SPECIALI

Stroji, specialno orodje

STRUMENTI DI MISURA

Merilne priprave

UTENSILERIA SPECIALE

Izdelava specialnega orodja

Pravila Zdrženja industrijev in obrtnikov — potrjena

Vis. komisar je odobril pravila Zdrženja industrijev in obrtnikov v Ljubljani. Glavna določila pravil so naslednja:

Vsi industriji in obrtniki morajo biti vključeni v Zdrženju. (§ 1.)

Naloge Zdrženja so med drugim: skrb za zaščito industrijskih in obrtniških strok, proučevanje gospodarskih in socialnih vprašanj, pogajanja o sklenitvi kolektivnih pogodb, pospeševanje strokovnih šol, predlagati predstavnike v vse svete in organe, za katere je zastopstvo določeno ali dopuščeno. (§ 2.)

Člani Zdrženja so vsa industrijska in obrtna podjetja v pokrajini ter preneha članstvo le hkrati s podjetjem. Kdor želi poslovati v tej pokrajini kot industrijev ali obrtnik, mora vložiti prošnjo za vpis pri Zdrženju. Tuja podjetja, ki imajo sedež v Ljubljanski pokrajini najmanj že deset let, se sprejmejo kot člani, ne morejo pa biti v vodstvu Zdrženja.

§ 4. navaja dolžnosti članov, ki morajo med drugim dati Zdrženju vse podatke, ki bi jih zahtevalo v okviru svoje pristojnosti.

§§ 5. do 8. govore o sindikatih, v katere se združujejo člani, ki izvršujejo isto vrsto delavnosti in če je teh članov najmanj 3. Sindikati skrbijo za sklenitev kolektivnih pogodb, odreja disciplinske ukrepe in skrbijo za zaščito članov in za njih strokovno izobrazbo.

Organa sindikata sta predsednik in skupščina.

Skupščina skliče vsaj enkrat na leto predsednik Zdrženja. Vsak član ima pravico na en glas za vsakih 50 uslužbencev ali ulomek ne manjši od 25, toda vsaj 1 glas.

Organi Zdrženja so: predsednik, skupščina, svet, izvršilni odbor in nadzorni odbor. (§ 9.)

Izvolitev predsednika mora potrditi Vis. komisar.

Redno zasedanje skupščine je enkrat na leto, v nujnih primerih pa se more sklicati tudi v 5 dneh. Skupščina je sklepna ob navzočnosti polovice članov, eno uro po označeni uri pa ob navzočnosti ene petine članov. Pravice skupščine navaja § 12.

Svet tvorijo: predsednik, dva

podpredsednika, predsednik sindikatov in 5 vodij obrtniških skupin, ki jih imenuje odsek za obrtništvo. Svet se sestane na leto, ali če ga skliče predsednik ali pa zahteva njegovo sklicanje najmanj ena tretjina članov. Področje sveta deloča § 14.

Izvršilni odbor (IO) sestavljajo: predsednik, oba podpredsednika in ne več ko 8 drugih članov, ki jih izvoli svet in od katerih morata biti najmanj 2 obrtnika. Izvršilni odbor se sklicuje vsaj enkrat vsake tri mesece. Med nalogami I. O., ki jih navaja § 16., so zlasti: sklepanje o proračunu najkasneje do 30. septembra vsakega leta, sklepati o smernicah za kolektivne pogodbe, izdajati disciplinske ukrepe, predlagati predstavnike Zdrženja, imenovati tajnike, ustanavljati krajevne urade in v nujnih primerih opravljati posle sveta. I. O. more ustanoviti tudi tehnično-gospodarske posvetovalne odbore. Ustanovitev teh pa morajo odobriti pristojni organi Zveze delodajalcev in Vis. komisariata.

Nadzorni odbor ima 3 člane in 2 namestnika. Njegovi člani prisostvujejo vsem sejam skupščine, sveta in IO.

Vsi organi in funkcionarji vseh organov se volijo za dobo 3 let.

O imovini, upravi, proračunih in računskih zaključkih Zdrženja govore §§ 20. do 23. V začetku vsakega proračunskega leta mora predložiti predsednik svetu in IO od nadzornega odbora podpisani imovinski izkaz Zdrženja. Izdatki Zdrženja so obvezni (osebje, najemina, kurjava, telefon, davki, potnine, prevoznine itd. in prispevki v korist ustanov ali pomožnih zavodov) ter neobvezni. Slednji ne smejo skupaj nikakor presegati 20% dejanskih rednih letnih dohodkov Zdrženja.

Hkrati s proračunom mora IO sestaviti tudi predloge o prispevkih za naslednje leto, ki jih pošlje Zveza delodajalcev v končno odobritev Vis. komisariatu.

Za upravljanje imovine in dohodkov ter za sestavljanje proračunov in zaključnih računov veljajo zakoniti predpisi.

(Konec prih.)

Gospodarski položaj Egipta

Temelj gospodarstva Egipta, najstarejše kulturne dežele vsega sveta, je rodovitna zemlja ob Nilu, ki zavzema na obeh bregovih reke komaj 1 do 15 km širok pas. Vzhodno in zapadno od tega pasu se širijo pustinje. Površina Egipta obsega skoraj 1 milijon km². V tem ozkem prostoru ob Nilu se stiska 16 milijonov prebivalcev in pride tako na kvadratni kilometer po 600 ljudi, kar je pač višek preobitnosti, če pomislimo, da v gosto naseljeni Evropi le malokje živi do 300 prebivalcev na enem kvadratnem kilometru.

Vsa nižina Nila je močno preobjudena, kmetstvo prebivalstvo pa je zelo revno, ker obsega večina kmetij samo 4000 do 5000 m². Egipčanski kmetje pridelujejo predvsem bombaž in čebulo, ker so dohodki tega pridelka večji kakor od žita. Žito mora Egipt uvažati, močno pa se je razvil izvoz bombaža in čebule.

»Südeost-Echo« naglašja, da so bile pred sedanjo vojno izmenjave blaga za Egipt ugodne, ker je Nemčija prevzemala velike količine egipčskega bombaža in čebule, Egiptu pa dajala gnojila in stroje za industrializacijo dežele. Ko je Egipt pod pritiskom Anglije prekinil svoje zveze z Nemčijo in Ita-

lijo, je bilo konec rednih blagovnih izmenjav. Anglija ne more prevzemati dovolj egipčskega bombaža in čebule, Egiptu pa ne more dati tega, kar je prej dobival iz Nemčije, Italije in iz drugih evropskih držav. Tako je nastalo v Egiptu splošno pomanjkanje, čeprav so egipčska skladišča preobložena z bombažem in čeprav so nasade bombaža že lani precej skrčili, da bi dvignili žitni pridelek.

Industrializacija Egipta je šele v razvoju in domači industrijski obrati še dolgo ne bodo mogli producirati dovolj tekstilnih izdelkov, poljedelskih strojev in orodja ter gnojil. Pred sedanjo vojno je začelo obratovati nekaj manjših tekstilnih obratov in tovarn za gnojila. Dalje ima Egipt nekaj tobačnih tovarn in podjetij za izkoriščanje ležišč fosfatove in mangancve rude, ob Rdečem morju pa so v zadnjem času izsledili vrelce zemeljskega olja, od katerih pričakujejo strokovnjaki letno produkcijo do 800.000 ton, kar pa ne bo dovolj za domačo preskrbo. Velika ovira industrializacije je tudi to, da Egipt nima premoga.

Največje prehodno pristanišče Egipta ob vhodu v Sueški prekop je Port Said. Pristaniška kotlina

meri 230 ha. Port Said je najvažnejše pristanišče v vzhodnem Sredozemlju. Ob južnem izhodu iz Sueškega prekopa v Rdeče morje leži mesto Suez, ki pa igra kot pristanišče le manjšo vlogo.

Prvo egipško velepristanišče, čez katero gre skoraj vsa zunanja trgovina Egipta, je Aleksandrija, ki je drugo največje mesto Egipta. Pred sedanjo vojno je znašal letni ladijski promet aleksandrijskega pristanišča do 5 in pol milijona brit. Aleksandrija je tudi središče egipške industrije, ker so tam največji obrati tekstilne industrije in največje oljarne. Od ostalih pristanišč so omembe vredni samo Kcseir ob Rdečem morju ter Solum in Marsa Matruh, kjer pa lahko pristajajo samo manjše ladje.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

Hipotekarna banka jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani. Izbrisala se člana upravnega sveta dr. Majaron Ferdinand in Detela Oton, vpiseta pa se člana upravnega sveta: Košak Fran, veleposestnik, Grosuplje in Kosler Oskar, graščak in veleposestnik v Orneku pri Ribnici.

Iz združnega registra

Vpisala se je Električna zadruga v Podlipi z o. j.

»Dom faktorjev«, stavbna zadruga z o. j. v Ljubljani. Izbrise se član upravnega odbora Mudlak Richard, vpise pa član upravnega odbora Mikuš Leopold, faktor v Ljubljani.

Izbrisala se je Čebelarska družina, zadruga z o. z., zaradi končane likvidacije.

Rokodelstvo na Madžarskem

Mali obrt ima v madžarskem podjetništvu važno vlogo. Rokodelska proizvodnja se cenil letno na 2 do 3 milijarde pengö, kar znaša približno eno četrtino vse obrtne ter eno tretjino industrijske proizvodnje na Madžarskem. Rokodelstvo prispeva k narodnemu dohodku 10%.

Po prvi svetovni vojni je bilo na Madžarskem okrog 180.000 samostojnih rokodelcev, po podatkih iz leta 1941, pa je v razširjeni madžarski državi okrog četrt milijona rokodelskih obratov, v katerim je treba prišteti še kakih 50.000 malih obrtnih obratov, ki niso v obrtnih korporacijah. V rokodelstvu in malem obrtu je zaposlenih nad 600.000 oseb. V zadnjih letih se je število rokodelskih mojstrov sicer znižalo, ker so jih precej prevzeli rokodelski obrati in ker se jih je nekaj vrnilo tudi k poljedelstvu, pomočniški stalež pa se je povečal za 8%.

Rokodelci in obrtniki imajo svojo združeno centralo, v kateri je včlanjenih 34 strokovnih združenj in zadrug. Od države in javnih ustanov je dobila obrtniška centrala lani naročila v vrednosti 14.6 milijona pengö, od česar je organiziranim rokodelcem ostalo po plačilu materiala 4.6 milijona pengö za mezde, režijo in dobiček. Uspešna je tudi državna in zadružna akcija, ki oskrbuje rokodelce in male obrtne obrate s potrebnimi stroji in orodjem.

Proračun industrijskega ministrstva je določil za leto 1941, za podporanje rokodelstva in malega obrta 389.000 pengö, letos pa že 855

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično sušaji obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

tisoč pengö, centrala zadrug in združenj pa je v enem letu zvišala produkcijske kredite od 4.3 na 7.4 milijona pengö. Krediti Kreditnega zavoda za mali obrt v Budimpešti so znašali lani 13.8, prejšnje leto pa 17.6 milijona pengö.

Gospodarske vesti

V Zagrebu se je ustanovila delniška družba »Aluminij«, ki bo zgradila tovarno za izdelovanje aluminija in za predelovanje boksita. Glavnica družbe znaša 20 milijonov kun. V upravnem svetu so visoki hrvatski državni uradniki in uradniki hrvatskih rudnikov ter zastopniki družbe »Vereinigte Aluminium Werke A. G.« Berlin ter bodo s tem novi družbi na razpolago vse bogate izkušnje nemške družbe.

Družba za kemično in metalurško produkcijo v Pragi je ustanovila v Zagrebu z glavnico 50 milijonov kun kemično tovarno za izdelovanje umetnih gnojil.

Čeprav je letošnja ostra zima bosenskim češpljam nekoliko škodovala, bo vendarle letošnja letina češplj zelo dobra.

Oddaja ovsa je na Hrvatskem letos obvezna. Odkupna cena za stot zdravega, posušenega in zrešetane ga ovsa je določena na 350 kun, franko skladišče proizvajalca. Proizvajalec, ki do 31. oktobra izvozi oves, dobi še premijo v višini 150 kun za vsak stot.

Zaradi otežkočene nabave goriva ter elektrotehničnega materiala je morala zagrebška elektrarna omejiti razširjenost električnega omrežja. Kdor si hoče nabaviti za svoj obrat motor, mora zato najprej vprašati upravo elektrarne, če se bo mogel motor priključiti na električno omrežje.

Srbska vlada je dovolila carine prost uvoz drv, da bi se mogla dežela oskrbeti s potrebnimi drvni za zimo.

Centrala za žito v Beogradu je določila nove cene za žito. Lanska cena 78 kg na hl težke pšenice se poveča od 350 na 400 din za stot franko vagon, vlačilec ali mlin. Cena moki v prodaji na drobno znaša na deželi od 7 do 7.25 din, cena kruhu iz mešanice pšenične in koruzne moke pa je v Beogradu določena na 6.50 din.

Semendrija, d. d., se je ustanovila v Beogradu. Družba bo uvažala, pridobivala in kupovala za domačimi in uvoženimi mineralnimi olji. Delniška glavnica družbe znaša 20 milijonov din.

Romunsko ministrstvo za javna dela je dovolilo romunskim državnim železnicam kredit v višini 4.23 milijarde lejev za zgradbo železniških mostov in novih prog ter za nabavo železniškega materiala, ki ga bo večinoma dobavila Nemčija.

S konopljo je bilo letos posejanih v Romuniji 40.000 hektarjev, še enkrat več ko lani. Na hektar se bo pridelalo približno 1600 kg. Ker znaša lastna potreba Romunije na konoplji samo 500 vagonov, bo mogla Romunija izvoziti okoli 1500 vagonov konoplje.

Nemške tovarne bodo v bodoče izdelovale le štiridelne jedilne pribore (žlica, vilice, nož in kavina žlička) za domačo porabo in za izvoz. Ta pribor se bo izdeloval zaradi večje racionalizacije samo v dveh oblikah.

Na Slovaškem so letos zaposlili vse brezposelne, kakor z zadovoljstvom ugotavlja trgovinska zbornica v Bratislavi.

Letošnja zetek na Slovaškem se označuje kot srednje dobra.

Turška vlada je znižala uvozne premije v dolarjih, švedskih kronah in švicarskih frankih od 48 na 35%. Turška vlada upa, da se bodo zaradi tega cene znižale za 13%.

Petletko so izvedli v Mandžuriji ter so se dosegli posebno ugodni uspehi v težki industriji. Tako se je proizvodnja v rudarstvu povečala, proizvodnja surovega železa se je podvojila, proizvodnja cinka in bakra pa se je povečala za štirikratno.

Nabava šestih visokofrekvenčnih naprav

Pokrajinsko poštno, brzojavno in telefonsko ravnateljstvo v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za nabavo šestih visokofrekvenčnih naprav za izpopolnitev medkrajevnega telefonskega omrežja.

Licitacija bo dne 28. avgusta t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka ravnateljstva, soba št. 42, Sv. Jakoba trg 2, I. nadstropje.

Najkasneje do desetih na dan licitacije se mora položiti 5 odstotna kavcija.

Pogoji po Lir 20.— se dobe v pisarni ravnateljstva.